

...ועוד לנושא הרפורמה

היובש והריחוק מהים. הטמפרטורות הגבוהות בקיץ אינן מהוות בעיה וזה בדיוק המקום ליישם בו את רשתות הצל וההמטרה כשיטת צינון זולה ואפקטיבית תוך הישענות על הרוח היבשה של מרחבי הנגב. אין מה לדבר על איכותו של מרבץ הפרות ונקיון. באשר לשאר חלקי הארץ בהם נמצאות רוב הפרות כולל בבית יפעת, על פי רוב נראה לי שהמטרות בחום ובלחות השוררים שם גורמת להן ולחלב יותר בעיות מאשר תועלת.

3. התוכנית לפיתוח הנגב בשנות האלפיים הן של משרד החקלאות והן של שאר משרדי הממשלה.

4. היתרון לגודל בתנאי ישראל עם הידע מהד, והקשיים האקלימיים מאידך – נראה לי שכבר בתחילת שנות ה-90 כדרך היחידה הנכונה להישרדות והתפתחות ענף החלב בישראל. למרות שמרבית החלב מיוצר בעולם במשקים משפחתיים, נראה כי הכיוון המבטיח בארץ הוא ההתמחות במשקי הענק כדוגמת אלה הקיימים בקליפורניה ולא משנה מאיזה צורת התישבות יבואו המגדלים לשם שיתוף הפעולה ושיפור הפרנסה.

5. וזאת אולי סיבת הסיבות. השווקים המודרניים הלוחצים להורדת מחירים, מכסים והגנות בד בבד עם שיפור איכות התוצרות – לא יניחו לנו לרגע, יהיה השלטון בישראל אשר יהיה. השאיפה של האוכלוסיות במדינות המפותחות לאיכות סביבה גבוהה, ילך וידחק את ייצור בעלי החיים לשוליים ו/או למדינות מתפתחות. לא תעזור ההתחסדות של מדינות השוק המשותף המסייעות לחקלאיהן בדרכים עקיפות ובעזרת מנגנוני הצף והורסות בכך כל יכולת ליצירת שוק חלב עולמי שהוא ברזומנית מתוכנן אך גם חופשי. אזרחי מערב אירופה ימשיכו לדחוק החוצה את גידול בע"ח בגלל היותם מזהמים כבדים,

קיבלנו מכתב ממרחקים: עופר אילן מקב' יפעת משרת כמדריך המדריכים בפרויקט רפת בפולין. נראה שהוא מעודכן ושותף לדאגות רבים מבינינו בעניין הרפורמה, ועתיד הענף בכלל. הנה סיפור ונקיטת עמדה חד-משמעית ללא פחד מביקורת:

"...כבר אמרתי שאני מעודכן באופן שוטף בנעשה בארץ. עוד בשנת 1995 בעת עבודתי עם רונן פייגנבאום כתף אל כתף בחברת א.ב. תכנון, עסקתי באינטנסיביות רבה בנושא איכות הסביבה והרפתות ופעלתי כנציג ראשון מטעם החברה בוועדה הבין-משרדית שהוקמה אז לעמוד בראש התהליך. אנחנו נדרשנו לתת את המלצותינו לגבי תכנון נכון של מכלולי רפת, כולל מערכות לשיפור וניקוי המים הנשלחים מהרפתות למערכות הביוב האזוריות. במקביל המשכנו וניסינו לשפר את הניתן ברפתות שמצבן סיכן את בריאות הציבור בסביבתן. לכן אינני מתפלא על ההחלטה שנתקבלה להעביר את רפת דפנה לדוגמה, והחלטה דומה לגבי רפתות נוספות לא תפתיע אותי. ככל שלמדתי את הנושא וחיברתי אותו עם הידע והנסיון שצברתי מקטנותי ברפת – והבטתי ימינה לכיוון נושא העלויות ושמאלה לאיכות האקלימית והתוצאות המקצועיות – הלכה ונתגבשה בי התוכנית ל"העברת רפת החלב הישראלית לרמת הנגב".

אז ככה, אני מתכוון לתא השטח הענקי הנמצא בין שדה בוקר בדרום ועד דרומית לקיבוץ צאלים בצפון. יש שם רק 3 רפתות: רביבים, משאבי-שדה וטללים. אמנה את היתרונות בקצרה כי נראה לי שהם ידועים כבר לכולם.

1. המועצה האזורית הגדולה בישראל (כ-4 מיליון דונם אדמה), עם צפיפות האוכלוסין הנמוכה ביותר ובעלת כושר הקיבול האקולוגי הגדול ביותר בארץ, תוך ריחוק מוחלט ממקורות המים הדלים ממילא אצלנו.

2. האקלים אידיאלי לגידול בע"ח ובעיקר עקב

8. ייצור מזון לפרות. כן, אפשר וצריך להמשיך ולייצר מזון לפרות בכל חלקי הארץ בהם זה כדאי. מרחקי ההובלה והעלויות מכל מקום בארץ אל רמת הנגב, זניחים לעומת שאר המדינות בעולם ומיותר לצייד שדים במקום בו אין הם קיימים.
9. קרבת מקום העבודה לבית בו אנו חיים, דינה כדין סעיף 8, וכך קורה למרבית הפרנסות בעולם המודרני המפרנסות את בעליהן בלמעלה ממה שפרותינו מפרנסות אותנו.
10. זאת התוכנית שצריכה להוות את הבסיס לרפורמה בענף החלב בישראל של שנות ה-2000. עם תוכנית כזאת ניתן לנהל משא ומתן מכובד עם הממשלה וכל שאר הגורמים בענף, ולא מלחמת מאסף מתמשכת שרבים מאתנו כבר שקועים בה. רפורמה מסוג זה תחדש את תנופת המחשבה והעשייה בה החלו מקימי הענף עד הגיעו הלום בכל פארו. אין זה סוד, כי רבים מאתנו חשים תחושה של דריכה במקום במהלך העשור האחרון.
- אחר כך כצעדי נסיגה קלים הסכמתי לשינוי שם התוכנית ל"העברת רפתות לרמת הנגב" (בכדי לא להרגיז!), ובשלבם. אני חושש שהענף ידעך ויזדקן באם לא נלך יחד בכיוון הזה. המנהיגות החקלאית כבר מזמן עסוקה בנדל"ן ועוד עבודה רבה לפני. אני מאמין כמעט באופן עיוור באפשרות זאת ומוכן להגן עליה ככל שניתן, וכל זאת כאשר כל חלקי בחבל ארץ זה, הוא האימונים המפרכים בשירות הצבאי שרובנו ככולנו מכירים, ואהבתי הבלתי מוגבלת למקצוע חיי.
- עופר אילן**
- ואני האחרון להקל ראש בתרומת מעליי הגירה לאקולוגיה העולמית. כך גם אצלנו בארץ, כן רוצים או לא רוצים, עיקר פרנסת ההתיישבות העובדת בעתיד תהיה מהפיכת הקרקעות החקלאיות לנדל"ן וזאת קודם לכל באזורים צפופי האוכלוסין, ואין מה להוסיף. גידול בע"ח באזורים בעלי פוטנציאל נדל"ני גבוה איננו אפשרי לאורך זמן – או יגרוז השקעות כאלה שיעמידו את עלויות ייצור החלב באי-כדאיות. אני לא הראשון לומר זאת.
6. בעיני אין זה משנה כבר, אם ברפת שלי יחלוב רובוט או מתנדב ועיני לא צרה בכך אצל שכני מהמושב. גם במושבים נלמד ומיושם באופן שוטף היתרון לגודל וחבל להוסיף מילים. בעיניי חשוב שהישראלים שגדלו ויצרו את המציאות המפוארת של ייצור החלב יוכלו להמשיך ולעסוק בכך באותה העוצמה שהם עוסקים בו כיום. קבוצה זאת הולכת ומתמעטת ואני חש כמשתייך אליה כל כולי. זה מכבר השלמתי עם העובדה, כי רק נס יגרום לבניי להמשיך בדרכי.
7. יש להעביר אל רמת הנגב את תעשיות החלב והבשר כי הן מהוות גורמים מזהמים קיצוניים בכל טכנולוגיה שהיא. במדינות מפותחות, פחות ופחות מותר להוביל למרחקים חומרי גלם מהחי ובע"ח או לחילופין, הדבר כרוך בעלויות הולכות וגואות. נדהמתי כשקראתי על כוונת "תנובה" להקים מחלבה חדשה בצפון הארץ, אני מתפלא על אריק רייכמן שנותן את ידו לכך שהלא הוא מכיר את סיפור רמת הנגב ממני אישית, וכמוהו הנהלות משרד החקלאות הנוכחית וקודמתה.

